

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3287/2021
17.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Весне Станковић и Гордане Цакула, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић адвокат из ..., против туженог ЈКП „Зеленило“ Панчево, кога заступа Зоран Крстић адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2732/21 од 18.08.2021. године, на седници одржаној 17.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2732/21 од 18.08.2021. године у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2732/21 од 18.08.2021. године у ставу другом изреке и пресуда Основног суда у Панчеву П1 265/20 од 31.03.2021. године у ставовима другом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да тужени исплати тужилци за период од 01.07.2017. до 31.12.2019. године укупне износе од: 63.284,40 динара на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и 54.417,61 динара на име трошкова исхране у току рада, оба са законском затезном каматом на појединачне новчане износе наведене у тим ставовима од доспелости сваког износа до исплате и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 77.477,78 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 265/20 од 31.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је прејудицијелни противтужбени захтев туженог за утврђење да тужилца, као запослена код корисника јавних средстава, нема право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, и за

обавезивање тужиља да накнади туженом трошкове поступка са законском затезном каматом од извршности до коначне исплате. Усвојен је тужбени захтев и тужени је обавезан да за период од 01.07.2017. до 31.12.2019. године исплати тужиљи укупне износе накнада од: 63.284,40 динара на име трошкова регреса за коришћење годишњег (став други изреке) и 54.417,61 динара на име трошкова исхране у току рада (став трећи изреке), оба са законском затезном каматом на појединачне износе тих накнада наведене у ставовима другом и трећем изреке почев од доспелости сваког износа до исплате. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да накнади тужиљи трошкове парничног поступка у износу од 77.477,78 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2732/21 од 18.08.2021. године, ставом првим изреке, укинута је поменута пресуда од 31.03.2021. године у ставовима првом и четвртим изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење. Ставом другим изреке, одбијена је жалба туженог и иста пресуда потврђена у ставовима другом и трећем изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20) за одлучивање о ревизији као о изузетно дозвољеној, имајући у виду да је у више судских одлука на које је ревидент указао изражен другачији правни став, који је заснован на другачијем тумачењу права у истој правној ситуацији, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у утуженом периоду била у радном односу код туженог на неодређено време. У спорном периоду послодавац је накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора исплаћивао запосленима у складу са Правилником о зарадама, накнадама зараде, додацима на зараде и друга примања од 20.12.2005. године, по којем је накнада трошкова за исхрану у току рада износила око 2.000,00 динара бруто, односно 1.500,00 динара нето, а за регрес 1.426,23 динара бруто месечно. Износи досуђени тужиљи представљају разлику од тако исплаћених накнада за утужени период до износа накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса обрачунатих према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ број 27/15 од 18.03.2015. године, ступио на снагу) и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа града Панчева („Службени гласник РС“ број 59/2015, ступио на снагу 03.07.2015. године). Оба посебна колективна уговора садрже идентичне одредбе (у чл. 65. и 66. први, односно у чл. 84. и 85. други) према којима, у складу са општим актом и уговором о

раду запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприностима у најмањем дневном износу од 250 динара (брuto), а право на накнаду трошкова за коришћење годишњег одмора најмање 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике за претходну годину. Висина потраживања утврђена је на основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је, примењујући одредбе чланова 118, 246, 256. и 257. Закона о раду, 9. став 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и 84 и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунално предузеће града Панчева, оценио да тужиља основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за коришћење годишњег одмора, па је усвојио тужбени захтев тужиље.

Другостепени суд прихвата дате разлоге првостепеног суда, с тим што додаје да иако се трошкови за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора сматрају зарадом у ширем смислу тог појма одређеног чланом 105. став 3. Закона о раду (јер се на ова примања плаћају порези и доприноси који терете зараду) и чланом 118. став 1. тачка 5. Закона о раду, ова накнада има карактер накнаде за повећане трошкове које запослени има док ради, а не карактер накнаде за обављени рад из чланова 106. и 107. Закона о раду, па се и из ових разлога не могу применити правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови на правилно утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право.

Закон о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године), привремено уређује основицу, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору (члан 1). Платом се сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава, утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плата изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама (члан 3. став 1). Одредбом члана 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других

сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донетог за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава па се на њега, осим поменутог закона, примењују Закон о буџету и Закон о буџетском систему тако да обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Пошто се под зарадом сматрају сва примања из радног односа, што произлази из одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, то значи да се и накнада трошкова за исхрану у току рада и за коришћење годишњег одмора, између осталог, сматрају зарадом у смислу члана 118. Закона о раду. С друге стране појам плате подразумева, у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. У погледу лица (изабраних, именованих и постављених лица и запослених) чији је радноправни статус уређен Законом о платама у државним органима и јавним службама, накнаде трошкова за исхрану у току рада и коришћења годишњег одмора садржане су у коефицијенту за обрачун плате, те се и на те запослене, а то значи и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ наведеног закона који је изричито наведен у одредби члана 1. а то је очување финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. Коначно, другачије тумачење појма зараде било би супротно уставном начелу јединства правног поретка и значило би селективну примену закона.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе и морају се безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, према коме општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено из разлога што је утврђивање основице за плате друкчије одређено управо законом.

Будући да посебан колективни уговор мора бити у сагласности са законом, како то произлази из одредаба чланова 4. и 240. став 1. Закона о раду, по схватању Врховног касационог суда ништаве су, сходно члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, цитиране одредбе оба поменута посебна колективна уговора, који су донети након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. Као ништаве, наведене одредбе посебних колективних уговора не могу да производе правно дејство, због чега су нижестепене пресуде преиначене и усвојен противтужбени захтев, а одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату разлике између захтеваног и исплаћеног износа накнаде трошкова за исхрану у току рада и за коришћење годишњег одмора.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић